

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

Identifikacijska
naljepnica

PAŽLJIVO NALIJEPI

SOCIOLOGIJA

PROBNI ISPIT DRŽAVNE MATURE

šk. god. 2023./2024.

SOC.48.HR.T.K1.24

54532

Način **označavanja odgovora** na listu za odgovore:

A **X** B ☐ C ☐

Način **ispravljanja pogrešaka** na listu za odgovore:

A ☒ B ☐ C **X**

Prepisan točan odgovor

C IK

Paraf (skraćeni potpis)

Način **ispravljanja pogrešaka** u ispitnoj knjižici:

~~(Matura)~~ državna matura

Precrtan pogrešan odgovor u zagradama

Točan odgovor

IK

Paraf (skraćeni potpis)

Nacionalni centar
za vanjsko vrednovanje
obrazovanja

PROBNI ISPIT DRŽAVNE MATURE

SOCIOLOGIJA

1 2 3 4 5 7 8 9 0
Identifikacijska naljepnica
PAŽLJIVO NALIJEPITI!

S
O
C

List za odgovore

D-S048

1.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
2.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
3.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
4.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
5.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
6.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
7.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
8.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
9.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
10.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
11.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
12.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
13.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
14.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
15.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐
16.	A	☐	B	☐	C	☐	D	☐

Šifra ocjenjivača: _____

SOC.48.HR.T.L1.02

54533

NE FOTOKOPIRATI
OBRAZAC SE ČITA OPTIČKI

NE PISATI PREKO
POLJA ZA ODGOVORE

Označavati ovako: **X**

S O C

17.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
18.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
19.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
20.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
21.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
22.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
23.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
24.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
25.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
26.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
27.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
28.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
29.1.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
29.2.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
30.1.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
30.2.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
31.1.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
31.2.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
32.1.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
32.2.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	2	☐ NO ☐
33.1.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	NO	☐
33.2.	Popunjava ocjenjivač	0	☐	1	☐	2	☐ NO ☐

OPĆE UPUTE

Pozorno pročitajte **sve** upute i **slijedite ih**.

Ne okrećite stranicu i **ne rješavajte** zadatke dok to **ne odobri** voditelj ispitne prostorije.

Ispit traje **90** minuta.

Ispred svake skupine zadataka **uputa** je za rješavanje. **Pozorno** je pročitajte.

Možete pisati po listu za **koncept**, ali se njegov sadržaj **neće** bodovati.

Pišite **čitko**. **Nečitki** odgovori bodovat će se s **nula (0)** bodova.

Na **2.** stranici ove ispitne knjižice prikazan je **način označavanja odgovora** i načini **ispravljanja pogrešaka**.

Pri ispravljanju pogrešaka potrebno je staviti **paraf** (isključivo **skraćeni** potpis, a **ne puno** ime i prezime).

Upotrebljavajte **isključivo kemijsku** olovku kojom se piše **plavom** ili **crnom** bojom.

Kada riješite zadatke, **provjerite** odgovore.

Provjerite jeste li **nalijepili** identifikacijske naljepnice na **sve** ispitne materijale.

Želimo Vam mnogo uspjeha!

Ova ispitna knjižica ima **22** stranice, od toga **1 praznu**.

I. Zadatci višestrukoga izbora

U sljedećim zadatcima **od više** ponuđenih odgovora samo je **jedan točan**.
Točne odgovore morate **označiti** znakom **X** na **listu za odgovore**.
Točan odgovor donosi **jedan bod**.

1. Koja se znanost **osim sociologije** bavi proučavanjem struktura vlasti i moći te načinima upravljanja društvom?

A. ekonomija
B. politologija
C. psihologija
D. sociobiologija

(1 bod)

2. Koji je sociolog uveo u sociologiju **razlikovanje manifestnih i latentnih funkcija**?

A. Emile Durkheim
B. Herbert Spencer
C. Robert K. Merton
D. Talcott Parsons

(1 bod)

3. Prema kojoj teorijskoj perspektivi **stabilnost** društva **ovisi o** usklađenosti cjeline društva **sa svim** njegovim dijelovima?

- A. prema feminističkoj
- B. prema funkcionalističkoj
- C. prema interakcionističkoj
- D. prema konfliktnoj

(1 bod)

4. Za koji je tip društva karakteristična **industrijalizacija i ubrzana urbanizacija**?

- A. za lovačka i sakupljačka
- B. za pastirska i poljoprivredna
- C. za tradicionalna
- D. za moderna

(1 bod)

5. Koji je **predmet proučavanja** sociologije za **E. Durkheima**?

- A. društvena akcija
- B. društvene činjenice
- C. društvene grupe
- D. društveni status

(1 bod)

Sociologija

6. Koja se metoda istraživanja primjenjuje **za obradu** informacija u tekstovima **objavljenim na** određenim mrežnim stranicama?

- A. analiza sadržaja
- B. anketa
- C. eksperiment
- D. etnografija

(1 bod)

7. Pozorno **pročitajte tekst.**

Borna je u dosadašnjemu školovanju bio odličan učenik i uzornoga ponašanja, a početkom četvrtoga razreda srednje škole preselio se u novi kvart i počeo se intenzivnije družiti s vršnjacima iz susjedstva. Oni su ga uveli u svijet droge i naučili ga kako provaliti i ukrasti da bi nabavio drogu. S vremenom je razvio i ovisnost, a sve se navedeno negativno odrazilo na njegovo vladanje i uspjeh u školi.

Koja teorija devijantnosti **objašnjava** Bornino ponašanje opisano u tekstu?

- A. konfliktna teorija
- B. teorija anomije
- C. teorija etiketiranja
- D. teorija diferencijalne asocijacije

(1 bod)

8. Koja sastavnica kulture sadrži **apstraktna i opća načela** ispravnoga, poželjnoga i društveno **prihvatljivoga ponašanja**?

- A. rituali
- B. simboli
- C. vrijednosti
- D. znakovi

(1 bod)

9. Kako se naziva proces **postupnoga širenja i prijenosa** određenih kulturnih elemenata **iz jednoga društva na drugo**?

- A. akulturacija
- B. difuzija
- C. inovacija
- D. kulturni gubitak

(1 bod)

10. Na koju se **vrstu identiteta** odnosi primjer **zajedničkoga osjećaja pripadnosti** učenika svojemu razrednom odjelu?

- A. na individualni
- B. na kolektivni
- C. na obiteljski
- D. na politički

(1 bod)

Sociologija

11. Kako se naziva **kulturno pravilo** na temelju kojega se **zabranjuje** pojedincima ulazak u bračni odnos **unutar** srodničke grupe i bliske zajednice?

- A. egzogamija
- B. endogamija
- C. kohabitacija
- D. poliginija

(1 bod)

12. Koja se od navedenih sastavnica društvene strukture ubraja u **makrosastavnicu**?

- A. društvena institucija
- B. društvena uloga
- C. društveni položaj
- D. društveni status

(1 bod)

13. Kojoj društvenoj grupi pripadaju **registrirani članovi seoskoga** nogometnog kluba koji se natječu u **regionalnoj** ligi?

- A. formalnoj
- B. primarnoj
- C. srodničkoj
- D. vršnjačkoj

(1 bod)

14. Koja **vrsta socijalizacije** djeteta započinje **rođenjem**?

- A. anticipativna
- B. obrnuta
- C. primarna
- D. resocijalizacija

(1 bod)

15. Koje se od navedenih **obilježja** kolektivnoga ponašanja **ne odnosi na gomilu**?

- A. deindividualizacija
- B. individualizacija
- C. osjećaj neranjivosti
- D. sugestibilnost

(1 bod)

16. Koji se demografski pojam odnosi na **razliku između broja rođenih i broja umrlih**?

- A. demografska tranzicija
- B. migracijski saldo
- C. prirodni prirast
- D. prosječna životna dob

(1 bod)

II. Zadatci kratkoga odgovora

U sljedećim zadatcima odgovorite **kratkim** odgovorom (**riječju**, s **nekoliko riječi** ili **jednostavnom** rečenicom).

Odgovore upišite **samo** na **predviđeno** mjesto **u ispitnoj knjižici**.

Točan odgovor donosi **jedan bod**.

17. Kako se naziva **dio populacije** na kojemu se provodi **istraživanje** i na temelju kojega se donose **zaključci** o toj populaciji?

(1 bod)

18. Kako se naziva metoda istraživanja u sociologiji tijekom koje je **istraživač aktivno uključen u zajednicu** koju proučava?

(1 bod)

19. Kako se naziva **društvena grupa** koja se **od dominantne** kulture **razlikuje** prema skupu norma, vrijednosti i obrazaca ponašanja?

(1 bod)

20. Pozorno pročitajte tekst:

Marko je poduzetnik koji je 2019. godinu završio s porastom dobiti za 120 %. Upravljač je turističkom agencijom koja je iznimno uspješno poslovala. Međutim, zbog nemogućnosti obavljanja toga posla tijekom pandemije bolesti COVID-19 te brojnih uplaćenih, a nerealiziranih putovanja bio je prisiljen proglasiti stečaj te su mu ostala brojna dugovanja prema dotadašnjim korisnicima usluga njegove turističke agencije.

Kako se naziva **društvena pokretljivost** opisana u tekstu?

(1 bod)

21. Koji je temeljni izvor primarnoga identiteta, npr. pripadnika Roma izravno povezan s jakim osjećajem pripadnosti romskoj zajednici?

(1 bod)

22. Kako se naziva vrsta obitelji u kojoj su obje roditeljske linije jednako važne za priznavanje podrijetla i nasljeđivanje?

(1 bod)

Sociologija

23. Kako se naziva **formalno sklopljena** bračna zajednica **dviju** osoba **istoga spola**?

(1 bod)

24. Na koju se **vrstu gomile** odnosi primjer posjetitelja baletne predstave u kazalištu?

(1 bod)

25. Kako se prema **E. Goffmanu** nazivaju **ustanove** koje **kontroliraju sve** aspekte života svojih štićenika?

(1 bod)

26. Pozorno pročitajte tekst.

Djeca i mladi su u suvremenome društvu izloženi povećanom i svakodnevnom utjecaju određenih ideala ljepote i novih modnih trendova, često neprimjerenih njihovoj dobi. To se uvelike odražava na njihovo viđenje vlastitoga tijela i stila te kod nekih, koji ne udovoljavaju postavljenim standardima ili im materijalne mogućnosti ne dopuštaju praćenje najnovijih trendova, dovodi do negativnih posljedica na njihovo mentalno zdravlje.

Koji **čimbenik socijalizacije** sudjeluje u **prenošenju novih** modnih trendova i standarda te **posredno utječe na** izbor i stil mladih ljudi?

(1 bod)

27. Kako se naziva društveni položaj koji pojedinac zauzima na temelju svojega truda i djelovanja?

(1 bod)

28. Na koju se vrstu ekološkoga pokreta odnosi primjer mirnoga nastojanja aktivista da promjenom zakona osiguraju očuvanje prirodnih resursa i okoliša?

(1 bod)

III. Skupina zadataka

Sljedeći zadatci vezani su za **polazni sadržaj**.

Nakon polaznoga sadržaja **sljede dva** zadatka **kratkoga odgovora** u kojima morate odgovoriti **riječju**, s **nekoliko riječi** ili **jednostavnom** rečenicom.

Odgovore upišite **samo** na **predviđeno** mjesto **u ispitnoj knjižici**.

Svaki **točan** odgovor donosi **jedan bod**.

29. Pozorno **pročitajte tekst**.

Student sociologije je za potrebe izrade diplomskoga rada proveo istraživanje putem internetskoga obrasca kojim je prikupio odgovore na upitnik. U istraživanju je sudjelovalo ukupno 1000 učenika srednje škole iz različitih dijelova Republike Hrvatske. Kako bi obradio dobivene podatke, koristio se računalnim statističkim programom SPSS. Nakon obrade prikupljenih podataka prikazao je rezultate u brojčanome obliku. Na temelju toga analizirao je postavljene hipoteze te donio zaključke.

29.1. Kako se naziva **metoda istraživanja** koju je primijenio student sociologije?

(1 bod)

29.2. Kojemu **istraživačkom pristupu** pripada istraživanje opisano u tekstu?

(1 bod)

30. Pozorno **pročitajte tekst.**

Marinela je učenica drugoga razreda srednje škole. U školi je prosječna učenica, ali je većina učenika iz razreda podržava, što potvrđuje i njezina pozicija predsjednice razreda. Dio prijateljica s kojima se intenzivno druži počeo ju je svakodnevno nagovarati na pogrešne postupke. Jedan takav dogodio se na kraju drugoga razreda kada je prilikom izbora osobe koja će biti nagrađena besplatnim putovanjem lažirala rezultate izbora kako bi nagradu osvojila jedna od njezinih prijateljica. Međutim, razrednica je za to saznala te je Marineli nakon predviđene procedure izrečena pedagoška mjera opomene pred isključenje.

30.1. Kojoj **vrsti sankcije** pripada pedagoška mjera opomene pred isključenje izrečena Marineli?

(1 bod)

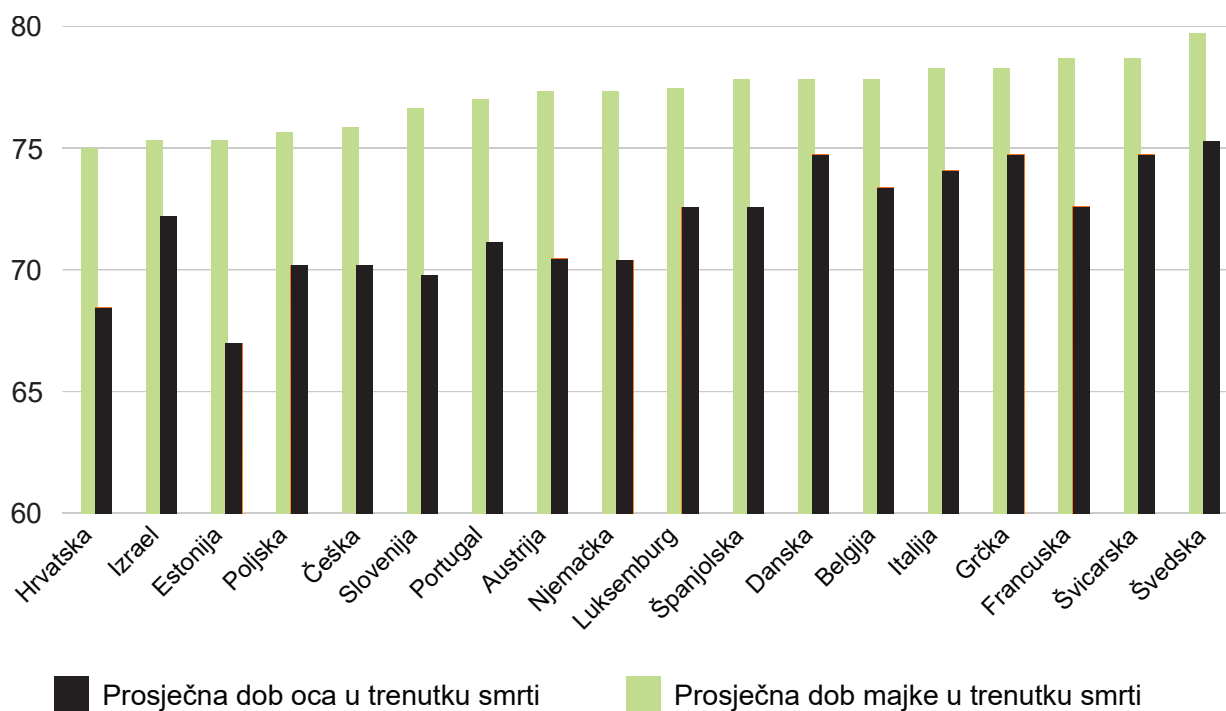
30.2. Koji **čimbenik socijalizacije** opisan u tekstu utječe na Marinelino donošenje odluka?

(1 bod)

31. Pozorno promotrite grafički prikaz.

Grafički prikaz 1. Prosječna dob smrti majke i oca

(Podatci se odnose samo na ispitanike starije od 50 godina.)

Izvor: „Istraživanje o zdravlju, starenju i umirovljenju u Europi”

Napomena: Podatci o izvoru polaznoga sadržaja bit će objavljeni u rješenjima ispita.

31.1. Navedite prema grafičkome prikazu **državu** koja ima **najveću razliku** u prosječnoj dobi smrtnosti majke i oca.

(1 bod)

31.2. Kako se naziva **znanost** koja se bavi, npr. **analizom** starenja i smrtnosti stanovništva?

(1 bod)

Sljedeći zadatci vezani su za **polazni sadržaj**.

Nakon polaznoga sadržaja **sljedi jedan** zadatak **kratkoga odgovora** u kojemu morate odgovoriti **riječju**, s **nekoliko riječi** ili **jednostavnom** rečenicom i jedan **zadatak produženoga odgovora** u kojemu morate odgovoriti s **nekoliko rečenica**, **jasno** i **sažeto**, usmjeravajući se na ono što je **bitno** za zadatak.

Odgovore upišite **samo** na **predviđeno** mjesto u **ispitnoj knjižici**.

Točan odgovor u zadatcima **kratkoga** odgovora donosi **jedan bod**, a u zadatcima **produženoga** odgovora donosi **jedan** ili **dva boda**.

32. Pozorno promotrite tablicu.

Tablica 1. Obiteljska struktura u Hrvatskoj od **1981.** do **2011.** godine
(izraženo u postotcima)

Obiteljska struktura	Godina			
	1981.	1991.	2001.	2011.
Par bez djece	26,90	27,10	27,00	28,60
Par s djecom	62,40	60,50	58,00	54,30
Majka s djecom	9,10	10,20	12,50	14,40
Otac s djecom	1,60	2,20	2,50	2,70
Ukupno %	100,00	100,00	100,00	100,00

Izvor: „Demogeografski aspekt promjene obitelji i braka u Hrvatskoj”, 2019.

Napomena: Podatci o izvoru polaznoga sadržaja bit će objavljeni u rješenjima ispita.

32.1. Navedite prema podatcima iz tablice obiteljsku strukturu koja ima kontinuirani silazni trend kretanja.

(1 bod)

32.2. Navedite i objasnite tip društva za koje je karakteristična obiteljska struktura s uzlaznim trendovima kretanja.

(2 boda)

33. Pozorno **pročitajte tekst.**

U sve većem broju država jačaju političke stranke i pokreti građana nezadovoljnih, prije svega, ekonomskim prilikama u kojima od rasta ekonomije najviše koristi ima dobrostojeći sloj koji ima i najveći utjecaj na politički establišment. Taj je političko-ekonomski revolt najveći odjek imao kroz iznenađujuće rezultate referenduma o izlasku Velike Britanije iz članstva Europske unije, ranije ove godine, te nedavnog izbora Donalda Trumpa za predsjednika SAD-a. Trump, iako i sam spada u zloglasnih '1 posto' bogataša, je svoju kampanju gradio na obećanjima kako će Amerikancima 'vratiti' poslove koji su 'pobjegli' preko granice u Meksiko, ali i dalje u Aziju. Najnoviji podaci OECD-a o daljnjem rastu razlike između dohodaka bogatih i siromašnih bit će samo nova potvrda nezadovoljnima kako sadašnji političko-ekonomski sustavi ne daju željene rezultate i bit će novi poticaj promjenama, ali i mogućoj političkoj nestabilnosti u budućnosti.

Izvor: www.tportal.hr

Napomena: Podatci o izvoru polaznoga sadržaja bit će objavljeni u rješenjima ispita.

33.1. Koja je **dimenzija globalizacije** uz ekonomsku dimenziju opisana u tekstu?

(1 bod)

33.2. Navedite i opišite vrstu društvene nejednakosti opisanu u tekstu.

[illegible]

(2 boda)

Prazna stranica